

ТАҚРИЗИ

муқарризи расмӣ ба диссертатсияи Палавонов Амоншо Муминович дар мавзуи «Баландбардории самаранокии таълими фанни таърихи халқи тоҷик дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ дар асоси истифодаи технологияҳои муосири инноватсионӣ» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 13.00.02 – Назария ва методикаи таълиму тарбия (13.00.02.05 – Назария ва методикаи фанҳои ҷамъиятӣ (таҳсилоти миёнаи умумӣ))

Дар шароити кунунии низоми таҳсилоти ҷаҳонӣ, татбиқи технологияҳои инноватсионии таълимӣ дар ҷараёни таълим ва истифодаи пурсамар аз воситаҳои технологияҳои иттилоотӣ коммуникатсионӣ дар раванди дарсҳо, пеш аз ҳама, дар муассисаҳои таълимии таҳсилоти миёнаи умумӣ мавқеи ба худ хосро касб кардаанд. Роҳандозии технологияҳои инноватсионӣ дар низоми таҳсилоти миёнаи умумӣ имконият медиҳад, ки хусусияти ба амалия нигаронидашудаи таълими хонандагон тақвину таҷдид ёфта, масирҳои ояндадори таълим бо дарназардошти ҷанбаҳои фардиқунони таҳсилот таҳия карда шаванд. Зеро, ингуна технологияҳо боиси баланд бардоштани самаранокии ва натиҷаварии раванди таълим ва рушди донишҳои назариявӣ, малакаю маҳоратҳои амалӣ ва салоҳиятҳои асосии хонандагон аз фанҳои таълимӣ, аз ҷумла, аз доираи фанҳои ҷамъиятӣ гуманитарӣ мегарданд.

Истифодаи технологияҳои инноватсионии таълимӣ дар раванди тадриси фанҳои ҷамъиятӣ гуманитарӣ дар муассисаҳои таълимии таҳсилоти миёнаи умумӣ, ба хусус дар дарсҳои фанни «Таърихи халқи тоҷик» имкон медиҳад, ки ҳавасмандии хонандагон ба омӯзиши таърихи халқи тоҷик бештар, доираи аёнӣтаи маводи таълимӣ васеътар ва иштироки хонандагон дар дарсҳо фаъолтар гардонида шаванд. Қори бонизом дар самти татбиқи технологияҳои муосири инноватсионӣ ва унсурҳои онҳо дар раванди таълим ба он оварда мерасонад, ки дараҷаи дарсозхудокунии хонандагон аз фанни таълимӣ баланд шуда, фаъолнокии онҳо барои иштирок дар ҷорабиниҳои гуногуни илмӣ таълимӣ, аз қабили озмуну викторинаҳо, олимпиадаҳо ва конференсияҳо бештар мегарданд.

Унвонҷӯ Палавонов А. М. зимни иҷрои қорҳои таҳқиқотӣ ва таҳияи диссертатсияи худ масъалаҳои марбут ба истифода бурдан аз технологияҳои инноватсионии педагогӣ ва воситаҳои муосири технологияҳои иттилоотӣ коммуникатсионӣ дар дарсҳои «Таърихи халқи тоҷик»-ро ҷиҳати баланд бардоштани самаранокии раванди таълими ин фан пажӯҳиш кардааст.

1. Мутобиқати диссертатсия ба ихтисосҳо ва самтҳои илм, ки аз рӯйи онҳо диссертатсия ба ҳимоя пешниҳод шудааст. Мавзӯ, мундариҷа ва муҳтавои диссертатсияи Палавонов А. М. дар мавзӯи «Баландбардории самаранокии таълими фанни таърихи халқи тоҷик дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ дар асоси истифодаи технологияҳои муосири инноватсионӣ» бо бандҳои алоҳидаи шиносномаи ихтисоси илмии 13.00.02 – Назария ва методикаи таълиму тарбия (13.00.02.05 – Назария ва методикаи фанҳои ҷамъиятӣ (таҳсилоти миёнаи умумӣ)) мутобиқат мекунад, аз ҷумла: (а) асосҳои назариявии истифодаи технологияҳои нави педагогӣ ва системаҳои методии таълим, ки дар заминаи технологияҳои иттилоотӣ ва коммуникатсионӣ амалӣ карда шуда, рушди хонандагонро дар зинаҳои гуногуни таълим таъмин мекунад; (б) тадқиқоти муқоисавии назария ва методикаи таълими фаннӣ дар системаҳои гуногуни педагогӣ; (в) ташкил ва истифодаи методҳои нав, равишҳои методӣ, воситаҳои техникаи омӯзиш дар соҳаҳои гуногуни дониш; (г) фаъолияти инноватсионӣ ва таҷрибавӣ-озмоишии муаллимони фанҳо ҳамчун яке аз сарчашмаҳои рушди назария ва методикаи омӯзиш тибқи соҳаҳои дониш ва дараҷаҳои таҳсилот.

2. Мубрам будани мавзӯи диссертатсия. Бо дарназардошти яке аз вижагиҳои асосии ҷомеаи муосир ба ҳисоб рафтани тағйирпазирӣ ва таҷдиди пайваста, барои таъмини рушди босуботи ҳамаи соҳаҳои ҳаёту фаъолияти инсон, аз ҷумла соҳаи маориф, роҳандозии навоариҳо (инноватсияҳо) тақозои замон аст. Навовариҳо дар соҳаи маориф заминаҳои тақмили таҷдиди ҷомеаи ватанӣ ва ҷаҳониро ташкил медиҳанд. Тамоюлҳои имрӯза дар самти рушди низоми таҳсилот, асосан нақши назарраси технологияҳои инноватсионии таълимӣ ва воситаҳои технологияҳои иттилоотию коммуникатсиониро дар раванди таълим инъикос мекунад. Зеро, истифода аз ин технологияҳо дар раванди таълиму тарбия, дар тақмил ва таҷдиди низоми таҳсилот, пеш аз ҳама, афзоиши самаранокии ҷараёни таълим, нақши муҳиму аввалиндарачаро мебозад. Аз ин рӯ, технологияҳои инноватсионии таълимиро метавон ҳамчун як шохаи мустақили илми педагогика муаррифӣ кард, ки он ба омӯзиши амиқи роҳу равиш ва усулҳои нави тақмили таҷдиди раванди таҳсилот бо истифода аз воситаҳои технологияҳои иттилоотию коммуникатсионӣ машғул аст.

Мавзӯи рисолаи илмии унвонҷӯ Палавонов А. М., ки ба масъалаи баланд бардоштани самаранокии таълими фанни «Таърихи халқи тоҷик» дар

муассисаҳои таълимии таҳсилоти миёнаи умумӣ бо истифода аз технологияҳои инноватсионии таълимӣ бахшида шудааст, дар қатори масъалаҳои дигари ба баланд бардоштани сатҳи сифати таҳсилот алоқаманд, аз қабили ташаккули низоми ягонаи истифодаи технологияҳои муосири таълимӣ, татбиқи воситаҳои технологияҳои иттилоотию коммуникатсионӣ дар раванди таълим, тавсеаи самтҳои инноватсионии тақмили ихтисос ва бозомӯзи касбии омӯзгорон, ба ҳадафҳои раванди ислоҳоти низоми маориф дар Ҷумҳурии Тоҷикистон мувофиқ буда, ҳамчун яке аз масъалаҳои илмии ҳалталаби педагогикаи муосир мавзӯи мубрами таҳқиқотӣ ба ҳисоб меравад.

3. Дарачаи навгонии натиҷаҳои дар диссертатсия бадастомада ва нуктаҳои илмие, ки барои ҳимоя пешниҳод мешаванд. Зимни гузаронидани корҳои таҳқиқотӣ унвонҷӯ Палавонов А. М. навгонии илмии зеринро ба даст овардааст:

- роҳи равиш ва усули воситаҳои мусоид барои тақмили малака ва маҳоратҳои омӯзгорони фанни «Таърихи халқи тоҷик» ҳангоми роҳандозии технологияҳои инноватсионии таълимӣ дар раванди дарсҳои бори аввал дар шароити муассисаҳои таълимии таҳсилоти миёнаи умумии ҷумҳурӣ мавриди пажӯҳиш қарор дода шудааст;
- усулҳои нави тақвият бахшидани фаъолияти омӯзгорони фанни «Таърихи халқи тоҷик»-и муассисаҳои таълимии таҳсилоти миёнаи умумии ҷумҳурӣ зимни истифода бурдан аз технологияҳои инноватсионии таълимӣ дар раванди таълим муайян карда шуданд;
- дар натиҷаи гузаронидани корҳои таҷрибавӣ-озмоишӣ, ҷой доштани бартариҳо дар истифодаи технологияҳои инноватсионии таълимӣ дар дарсҳои «Таърихи халқи тоҷик» нисбат ба усулҳои анъанавии таълимӣ дар муассисаҳои таълимии таҳсилоти миёнаи умумӣ исбот карда шудааст.

Дар қатори навгонии илмии бадастovarдаи унвонҷӯ, мавқеи илмии ўро нуктаҳои зерини ба ҳимоя пешниҳодшаванда баён месозанд, ки мазмуни асосӣ ва моҳияти мантиқии диссертатсияро инъикос карда, натиҷаҳои бадастovarдаи муҳаққиқро муаррифӣ менамоянд:

1. Амсилаи татбиқи роҳи усулҳои инноватсионии таълимӣ, ки муҳтавои асосии он фаъолияти омӯзишии хонандагонро дарбар гирифта, ба ташаккули истеъдоди онҳо нигаронида шудааст, пешниҳод гардидааст.

2. Истифодаи технологияҳои муосири инноватсионӣ дар раванди таълими муассисаҳои таълимии таҳсилоти миёнаи умумӣ (инчунин, миёна ва олии касбӣ) нақши муҳим дошта, ба инкишофи тафаккури илмӣ-эҷодӣ ва ташаккули арзишҳои инсондӯстии меҳанпарастии омӯзандагон заминаҳои бозътимод мегузорад.

3. Технологияҳои инноватсионии таълимӣ на танҳо имкони такмилу таҷдиди низоми таҳсилотро доранд, балки қобилияти таъсис додани шароитҳои навро барои омӯзандагон дар самти донишандӯзӣ ва соҳибшавии малакаю маҳоратҳои амалӣ соҳибанд.

4. Асоснокӣ ва эътимоднокии хулосаҳо ва тавсияҳои дар диссертатсия зикршуда. Дарачаи асоснокӣ ва эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқот бо истифода аз заминаҳои методологӣ ва омӯзишу баррасии сарчашмаҳои илмии ба мавзӯи таҳқиқот алоқаманд, инчунин пажӯҳиши ҷабҳаҳои гуногуни мавзӯи диссертатсионӣ таъмин карда шудааст. Кори таҳқиқотӣ дар ҷаҳорҷӯбаи нақшаи дурнамои корҳои илмӣ-таҳқиқотии Пажӯҳишгоҳи рушди маориф ба номи Абдурахмони Ҷомии Академияи таҳсилоти Тоҷикистон оид ба «Шакли усулҳои инноватсионии таълим дар асоси талаботи муносибати босалоҳият ба таълим дар шароити муосир» анҷом дода шудааст. Зимни гузаронидани корҳои таҷрибавӣ-озмоишӣ дар як қатор муассисаҳои таълимии таҳсилоти миёнаи умумӣ (муассисаҳои мавриди пажӯҳиш) бошад, самаранокии натиҷаҳои таҳқиқот исботи хешро ёфтаанд.

Натиҷаҳои илмие, ки унвонҷӯ Палавонов А. М. зимни иҷрои кори таҳқиқотӣ ба даст овардааст, дар хулосаҳои умумӣ ва тавсияҳо, инчунин хулосаҳои ҳар боби рисола дар алоҳидагӣ ҷамъбаст карда шудаанд. Онҳо тасдиқгари фарзияи таҳқиқот буда, нуктаҳои илмии ба ҳимоя пешниҳодшударо исбот мекунанд.

Адабиёт ва сарчашмаҳои илмии дар раванди пажӯҳиш омӯхта ва баррасишуда, маълумоти барои таҳияи рисола ҷамъоваришуда ва матолиби дар диссертатсия мураттабу дарҷгардида баёнгари онанд, ки унвонҷӯ аз уҳдаи иҷрои ҳаҷми калони корҳои таҳқиқотӣ бахубӣ баромадааст.

Эътимоднокии натиҷаҳои кори диссертатсионӣ, инчунин, дар мақолаҳои илмии таҳия ва нашркардаи унвонҷӯ, иштирок ва маърузаҳои ӯ дар конференсияҳои илмӣ, назариявӣ ва амалии сатҳҳои гуногун (вилоятӣ, ҷумҳуриявӣ ва байналмилалӣ) таҷассум ёфтаанд.

5. Аҳамияти илмӣ, амалӣ, иқтисодӣ ва иҷтимоии натиҷаҳои диссертатсия бо нишон додани тавсияҳо оид ба истифодаи онҳо. Натиҷаҳои асосии аз таҳқиқот бадастовардаи унвончӯ Палавонов А. М., ки дар навғониҳои илмӣ ва нуктаҳои ба ҳимоя пешниҳодшавандаи рисолаи илмӣ таҷассум ёфтаанд, аҳамияти илмӣ ва амалӣ доштани диссертатсияро тасдиқ мекунад.

Унвончӯ масъалаи баланд бардоштани самаранокии тадриси фанни «Таърихи халқи тоҷик»-ро дар муассисаҳои таълимии таҳсилоти миёнаи умумии ҷумҳурӣ дар робита ба истифодаи босамари технологияҳои инноватсионии таълимӣ ва воситаҳои муосири технологияҳои иттилоотӣ коммуникатсионӣ мавриди пажӯҳиш қарор дода, манфиат ва бартариҳои татбиқи онҳоро дар низоми таҳсилот илман асоснок ва амалан исбот кардааст.

Диссертатсия шарҳу тафсири шумораи зиёди технологияҳои инноватсионии таълимиро фаро мегирад, ки роҳандозии онҳо дар раванди дарсҳо аз фанни «Таърихи халқи тоҷик» низ имконпазир ва самарабахшанд. Татбиқи амалии чанде аз онҳоро унвончӯ хангоми гузаронидани корҳои таҷрибавӣ-озмоишӣ дар заминаи муассисаҳои таълимии таҳсилоти миёнаи умумӣ (муассисаҳои мавриди пажӯҳиш) таъмин намудааст.

Дар асоси коркард ва таҳлили натиҷаҳои аз корҳои таҷрибавӣ-озмоишӣ бадастомадаи унвончӯ самаранокии истифодаи технологияҳои инноватсионии таълимиро дар дарсҳои «Таърихи халқи тоҷик» ҳамчун воситаи афзоюндаи дараҷаи фаъолнокӣ ва дарсазхудкунии хонандагон исбот кардааст.

Баррасии усул ва технологияҳои гуногуни инноватсионии таълимӣ ва тавсияҳо оид ба истифодаи онҳо дар раванди таълими фанни «Таърихи халқи тоҷик» дорои аҳамияти назарраси амалӣ буда, ба инобат гирифтани ва татбиқи кардани дурусти онҳо аз ҷониби омӯзгорони ин фан бечунуаро метавонад боиси баландбардории самаранокии таълими он гарданд. Бо пешниҳоди унвончӯ дар ин маврид метавон розӣ буд, ки он бад-ин мазмун ироа шудааст: *аз ҷониби Донишкадаи ҷумҳуриявии тақмили ихтисос ва бозомӯзии кормандони соҳаи маориф ва филиалҳои он барои омӯзгорони фанни «Таърихи халқи тоҷик»-и муассисаҳои таълимии таҳсилоти миёнаи умумии ҷумҳурӣ курсҳои омӯзишӣ оид ба шиносӣ бо технологияҳои муосири инноватсионӣ ва татбиқи амалии онҳо дар ҷараёни таълим пайваستا таъкил карда шаванд.*

6. Нашри натиҷаҳои диссертатсия дар маҷаллаҳои тақризшавандаи илмӣ. Унвончӯ Палавонов А. М. натиҷаҳои асосии кори таҳқиқотиашро дар 35 интишорот, аз ҷумла, 5 мақолаи илмӣ дар маҷаллаҳои илмӣ тақризшаванда

ва тавсиянамудаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, 23 мақолаи дар маҷаллаҳои дигар, 4 мақола дар маҷмӯаи маводҳои конференсияҳои гуногун ва 3 дастури таълимӣ-методӣ ба таъби расонидааст, ки мазмуну мундариҷаи асосии рисолаи илмӣ, натиҷаҳои аз таҳқиқот бадастомада ва хулосаю тавсияҳои ӯро инъикос мекунад.

7. Мутобиқати барасмиятдарории диссертатсия ба талаботи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон. Таълифи диссертатсия ва автореферати он бо дарназардошти талаботи Дастурамал оид ба тартиби барасмиятдарории диссертатсияҳо барои дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD) – доктор аз рӯйи ихтисос, номзади илм ва доктори илм, авторефератҳо ва мақолаҳои илмии ҷопшуда доир ба мавзӯи диссертатсия ба роҳ монда шудааст.

Автореферати диссертатсия ифодагари фишурдаи мазмун ва мундариҷаи диссертатсия буда, фарогири моҳияти таҳқиқоти баанҷомрасонида ва натиҷаҳои бадастovarдаи унвонҷӯ аст.

Эътимоднокии навғониҳои илмӣ ва натиҷаҳои бадастovarдаи унвонҷӯ, хулоса ва тавсияҳои пешниҳодкардаи ӯ аз ҷиҳати илмию методӣ асоснок карда шудаанд.

Рисола ба забони сода ва равони илмӣ навишта шуда, дар он пайдарпайии мантиқии бобу фаслҳо риоя ва робитаи байниҳамдигарии онҳо таъмин карда шудаанд.

8. Камбудии диссертатсия ва эродҳои нисбати онҳо. Новобаста аз комёбиҳои назарраси назариявӣ амалии дарҷгардида, ки онҳоро унвонҷӯ зимни гузаронидани таҳқиқот ба даст овардааст, дар диссертатсия ва автореферати он камбудӣ ва норасоиихое низ ба ҷашм мерасанд, ки баррасии ҷанде аз онҳо барои ислоҳу тавзеҳ дар мавриди таҳриру такмили рисолаи илмӣ ҷиҳати боз ҳам беҳтар намудани мазмун ва сатҳу сифати диссертатсия аз манфиат орӣ нахоҳад буд. Чунончи:

1. Ҳангоми истифода аз усулҳои аёнисозии додаҳо ва натиҷаҳои аз таҳқиқот бадастомада, ки аслан дар намуди диаграммаҳо тасвир ёфтаанд, баъзе нуқсонҳои ороишии тавсифи техникдошта низ ба назар мерасанд.

2. Вобаста ба мавзӯи таҳқиқот дар матни диссертатсия як қатор истилоҳҳои низ вомехӯранд, ки аз рӯйи навишт ва ё талаффузашон дар забонҳои русӣ ва ё

англисӣ мувофиқат мекунад, масалан, браузер, институт, модел, оптимизатсия, презентатсия, семестр, система ва ғайра. Албатта, истифодаи онҳо дар чунин шакли навишт ҳам ҷоиз ва қобили қабул аст, аммо беҳтар мебуд, агар ҷойгизуни онҳо ба забони тоҷикӣ истифода мешуданд. Зеро, истилоҳҳои номбаршуда ба забони тоҷикӣ тарҷума шудаанд ва мавриди истифода низ қарор доранд.

3. Дар баъзе саҳифаҳои матни диссертатсия ва автореферати он, инчунин рӯйхати адабиёти истифодашуда ҷо-ҷо хатоҳои имлоию услубӣ ва камбудии ороишӣ низ ба назар мерасанд. Якчанд ҷумлаҳои низ вомехӯранд, ки навишташон нисбатан мураккабтар (дарозтар) аст.

Камбудӣ ва эродҳои мазкур бештар хусусияти техникую тавсиявӣ дошта, арзиш ва дараҷаи мубрамияти мавзӯ, навғониҳои илмӣ, натиҷаҳои бадастомада ва аҳамияти назариявӣ амалии таҳқиқотро паст намекунад.

Хулоса

1. Диссертатсияи Палавонов Амоншо Муминович дар мавзуи «Баландбардории самаранокии таълими фанни таърихи халқи тоҷик дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ дар асоси истифодаи технологияҳои муосири инноватсионӣ» кори таҳқиқотии анҷомёфта ба ҳисоб меравад. Он дорои хусусияти мустақилӣ ва мукамалӣ буда, дар сатҳи хуби илмӣ таҳия шудааст.

2. Унвонҷӯ ба мақсади дар назди таҳқиқоти диссертатсионӣ гузошташуда ноил гардида, вазифаҳои таҳқиқотиро ҳаллу ҷасл ва фарзияи таҳқиқотро исбот кардааст.

3. Интишороти унвонҷӯ ва автореферати диссертатсия мазмуну мундариҷаи асосии диссертатсияро инъикос мекунад.

4. Аз ҷиҳати мазмун ва мундариҷа диссертатсияи Палавонов А. М. ба шиносномаи ихтисоси илмии 13.00.02 – Назария ва методикаи таълиму тарбия (13.00.02.05 – Назария ва методикаи фанҳои ҷамъиятӣ (таҳсилоти миёнаи умумӣ)) мувофиқат мекунад.

5. Диссертатсияи Палавонов Амоншо Муминович дар мавзуи «Баландбардории самаранокии таълими фанни таърихи халқи тоҷик дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ дар асоси истифодаи технологияҳои

муосири инноватсионӣ», ки барои ҳимоя ҷиҳати дарёфт кардани дараҷаи илмии номзади илмҳои педагогӣ пешниҳод карда шудааст, ба талаботи Низомномаи шурои диссертатсионӣ ва Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ ва унвони илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-юми июни соли 2021, № 267 тасдиқ гардидаанд, ҷавобгӯ буда, муаллифи он Палавонов Амоншо Муминович барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 13.00.02 – Назария ва методикаи таълиму тарбия (13.00.02.05 – Назария ва методикаи фанҳои ҷамъиятӣ (таҳсилоти миёнаи умумӣ)) арзанда аст.

МУҚАРРИЗИ РАСМӢ:

номзади илмҳои педагогӣ, сардори
маркази омӯзишӣ, сертификатсионӣ ва
рушди инноватсия; муаллими калони кафедраи
барномасозӣ ва муҳандисии компютери
Донишгоҳи технологияи Тоҷикистон

НАЗАРЗОДА
Рустам Саидмурод

шаҳри Душанбе,
28-уми октябри соли 2024

МАЪЛУМОТ БАРОИ ТАМОС:

Нишонӣ: 734061, Ҷумҳурии Тоҷикистон, шаҳри Душанбе,
ноҳияи Фирдавсӣ, кӯчаи Неъмат Қарабоев, 63/3.
Донишгоҳи технологияи Тоҷикистон,
маркази омӯзишӣ, сертификатсионӣ ва рушди инноватсия
Почтаи электронӣ: Rustam_N@hotmail.com

«Имзои Назарзода Р. С. -ро тасдиқ мекунам.»

Сардори раёсати кадрҳо,
коргузорӣ ва назорати
Донишгоҳи технологияи Тоҷикистон

Раҳматулло Нусратулло